

Ramläroplan för Hemspråk och kultur (HSK)

Rahmenlehrplan für Heimatliche Sprache und Kultur (HSK)
Erlassen vom Bildungsrat am 28. Februar 2011

Schwedische Übersetzung 2013

A photograph of two children, a girl with curly hair and a boy, looking at a globe. The girl is smiling and pointing at the globe, while the boy is looking intently at the same spot. They are both wearing light blue shirts. The globe is a standard world map with various countries and cities labeled.

Innehållsförteckning

Förord.....	3
1 Ramläroplanens syfte.....	5
2 HSK-undervisningen från starten till idag.....	6
3 Begrepp och ledmotiv.....	8
3.1 Begrepp	8
3.2 Ledmotiv	8
4 Pedagogiska Grundförutsättningar.....	9
4.1 Grundläggande och helhetsinriktad utbildning.....	9
4.2 Bedömning av elever	9
4.3 Läxor	10
4.4 Läromedel och hjälpmedel i undervisningen.....	10
4.5 Val av metod	10
4.6 Politisk och religiös neutralitet.....	10
5 Undervisningsområde "Språk".....	11
5.1 Undervisningsområdets betydelse och egenskaper	11
5.2 Riktlinjer "Språk"	12
6 Undervisningsområde "Människa och miljö"	14
6.1 Undervisningsområdets betydelse och egenskaper	14
6.2 Kunskapsmål "Människa och miljö"	14
7 Undervisning på de olika nivåerna	17
7.1 Utmärkande drag på de olika nivåerna	17
7.2 Nivåer och arbetsområden – en översikt	18
8 Ordlista	25
9 Tillägg: Förutsättningar för ramläroplanen	30
9.1 Grundläggande föreskrifter för kantonerna	30
9.2 Rättsliga grundföreskrifter för Kanton Zürich	31
9.3 Organisation och genomförande av undervisningen i Kanton Zürich	32

Finanzielle Unterstützung durch
den Lotteriefonds des Kantons Zürich

**LOTTERIEFONDS
KANTON ZÜRICH**

Impressum

Rahmenlehrplan für Heimatliche Sprache und
Kultur (HSK)

Herausgegeben von der Bildungsdirektion des
Kantons Zürich

Erarbeitet in Zusammenarbeit mit
den HSK-Trägerschaften

Kontaktadresse
Volksschulamt Kanton Zürich
Abteilung Pädagogisches
Sektor Interkulturelle Pädagogik
Walchestrasse 21, 8090 Zürich
Tel. 043 259 22 86
E-Mail: ikp@vsa.zh.ch
www.vsa.zh.ch/hsk

Vertrieb der deutschen Ausgabe
Lehrmittelverlag Zürich
Telefon 044 465 85 85
www.lehrmittelverlag-zuerich.ch

ISBN 978-3-03713-582-2

Vollständige überarbeitete
Zweite Auflage September 2011

© Bildungsdirektion des Kantons Zürich

Die Orientierung an diesem Lehrplan wird
auch in folgenden Kantonen empfohlen:
Basel-Landschaft, Bern, Freiburg, Glarus,
Schaffhausen, St. Gallen, Thurgau und Zug.

Übersetzung der deutschen Ausgabe vom
September 2011 ins Schwedische

Trägerschaft:
Schwedischer Schulverein Zürich

Übersetzung durch Cecilia Nilsson

März 2013

Die Übersetzungen finden sich als Download
hier: www.vsa.zh.ch/hsk

Ramläroplan för Hemspråk och kultur (HSK)

Förord

Främjande av *flerspråkighet* och *interkulturella kompetenser* tillhör en av de väsentliga uppgifterna inom skolan. Samma mål gäller även undervisningen i hemspråk och kultur (HSK). I denna undervisning vidgar *tvåspråkiga* barn och ungdomar kompetensen i sitt *hemspråk*. Dessutom får de kunskap om sin nuvarande *livssituation* och över sitt *ursprung*, t.ex genom berättelser, geografi, litteratur och traditioner. I Kanton Zürich erbjuds HSK-undervisning av *ursprungslandet* och av privata organisationer. Dessa erhåller dessutom sedan över 40 år fackligt och administrativt stöd av Utbildningsdepartementet (Bildungsdirektion).

Folkskoleämbetet i Kanton Zürich utarbetade i samarbete med HSK-organisationen och externa fackkunniga en ramläroplan för denna undervisning. Målet var att ta fram en enhetlig läroplan som stämde överens med folkskolans i Zürich och respektive hemspråks undervisning. Ramläroplanen fick bifall till att representeras av utbildningsväsendet i Zürich och HSK-huvudmän i ett utskottsförhör. Den 3 december 2002 biföll utbildningsrådet ramläroplanen och den blev följande år publicerad. Därefter uppmärksammades den även av andra kantonen.

I Kanton Zürich fick HSK-undervisningen nya rättsliga riktlinjer i och med folkskolelagen 2005 och folkskoleförordningen 2006. Nuvarande bearbetning av ramläroplanen har tagit hänsyn till dessa förändringar genom att inkludera även kindergarten (förskoleklass). Samtidigt innehåller den även språkliga förbättringar som utarbetats i samarbete med HSK-lärare och fackkunniga utifrån. Även denna nya skrift fick bifall från alla erkända HSK-huvudmän. Den 28 februari 2011 godkändes den av utbildningsrådet (Bildungsrat).

Upplägg av denna skrift: Kapitel 1 belyser tankar och syfte med ramläroplanen. I en tillbakablick informerar kapitel 2 om den historiska utvecklingen av HSK-undervisningen i Kanton Zürich. Uppbyggnaden av den egentliga HSK-ramläroplanen har sitt ursprung ur folkskolans läroplan i Zürich. Kapitel 3 beskriver ledmotiv och kapitel 4 de pedagogiska grundförutsättningarna. I kapitel 5 och 6 vidgas de båda undervisningsområdena "Språk" och "Människa och miljö". Först beskrivs betydelsen av dessa områden och sedan riktlinjerna och målen som ska vara uppfyllda i slutet av det elfte skolåret då den obligatoriska skolan slutar. Nivåer och klassspecifika övergripande mål är inte med i denna läroplan. Detta har överlåtit till de respektive hemspråkens organisationer och då i synnerhet till lärarna att formulera. Kapitel 7 inskränker sig därför till allmänna förhållanden på de olika nivåerna och ger en översikt av undervisningsteman.

Ordlistan (Kapitel 8) förklarar utförligt alla begrepp som är tryckta med kursiv stil i texten. Följande definitioner är de viktigaste: Språket som lärs ut i HSK-undervisningen är för de flesta barn deras *förstaspråk* (tidigare också *modersmål*), för vissa kan det dock vara *andraspråket*. För enkelhetens skull betecknar läroplanen *undervisningsspråket* som *hemspråk*. Med en *tvåspråkig* elev menas här även barn som talar fler än två språk. Ett barns *ursprung* definieras av *kulturen* i landet (närmare bestämt den etniska bakgrunden) från vilken familjen stammar, även om barnet är uppvuxet i Schweiz. Analogt gäller för begreppet *ursprungsland*.

Tillägget (Kap. 9) innehåller de rättsliga grundprinciperna för HSK-undervisningen. Dessutom har folkskoleämbetet bifogat en beskrivning av gällande tillvägagångssätt och organisationsformer.

1 Ramläroplanens syfte

Ramläroplanen togs fram i avsikt att stämma av HSK-undervisningens mål med de *tvåspråkiga* barnens behov samt med folkskolan i Zürich och dess läroplan. Det finns tre syften med planen:

För det första tjänar ramläroplanen som instrument för HSK-huvudmän så att de ska kunna vidareutveckla sina egna läroplaner och koordinera dem med folkskolans läroplan. Utgångspunkterna är olika i så mån att huvudmän som bygger upp en ny verksamhet kan använda ramläroplanen som utgångspunkt när egna läroplaner görs.

De statliga huvudmännen däremot har som regel redan läroplaner som fastlagts av utbildningsministerierna i respektive *ursprungsland*. I dessa fall anpassas undervisningens innehåll på ett sätt så att de även uppfyller ramläroplanens mål och inte står i motsats till denna. Alla huvudmän har ett spelrum för tolkning av målen och arbetsområdena i ramläroplanen. Då undervisningen endast omfattar två till fyra lektioner i veckan och klasserna ofta är heterogena med tanke på åldersgrupper och förkunskaper, tvingas man sätta egna prioriteter i undervisningen.

För det andra tjänar ramläroplanen som grundlag för utbildningsdepartementet vid godkännandet av nya HSK-organisationer. Bifall medges endast till huvudmän, vars läroplan och undervisning sker inom ramen för ramläroplanen. Genom detta bifallsförfarande förbinder sig de godkända huvudmännen att följa föreliggande ramläroplan. Den definierar ramarna för de speciella målen och innehållet i den egna läroplanen samt undervisningens utformning.

För det tredje tjänar ramläroplanen som informationsunderlag för alla berörda: Den ger organisationerna, lärarna, de lokala och kantonala myndigheterna men även utbildningsinstitutionerna, ett gemensamt underlag för förutsättningarna, målen, innehållet och begreppen kring HSK-undervisningen.

Denna läroplan är baserad på nuvarande förhållanden och förutsättningar i Kanton Zürich. Information om HSK-undervisning i andra kantoner finns i databanken: Schweizerischen Konferenz der kantonalen Erziehungsdirektoren (EDK). Dessutom finns internationella instrument som utvecklats för främmande språk vilka kan kopplas till HSK-undervisningen. Här avses i första hand den s.k. "gemensamma europeiska referensramen för språk (GER) Gemeinsame Europäische Referenzrahmen (GER), som konkretiserats genom Europeisk språkportfolio (Europäischen Sprachenportfolio (ESP)).¹

¹ EDK's databank återfinns här: <http://www.edk.ch/dyn/19191.php>. För information om ESP: www.sprachenportfolio.ch.

2 HSK-undervisningen från starten till idag

På initiativ av politiska flyktingar från Italien uppstod på 30-talet i Kanton Zürich de första kurserna i hemspråk och kultur (HSK). Med den växande invandringen av italienare ökade antalet kurser successivt. Mot slutet av 60-talet och början av 70-talet utvecklade även föräldraföreningar från andra nationer liknande kurser. Mer och mer övertogs organisationen av de statliga verken i respektive *ursprungsland*. Den 21 juni 1966 beslöt dåvarande utbildningsrådet (idag Bildningsrat) att på försök låta erbjuda sådana kurser i folkskolans lokaler. Till en början var det endast den italienska undervisningen som erbjöds detta och dessutom ännu inte på den "ordinarie skoltiden".

I ett senare beslut från den 16 maj 1972 beslutade dåvarande utbildningsrådet att ge skolområdena frihet att integrera italienska och även spanska HSK-kurser inom den ordinarie undervisningen. Under samma år förordade EDK (Schweizerische Konferenz der kantonalen Erziehungsdirektoren) att tillåta två HSK-lektioner inom den ordinarie skoltiden.

1982 bad de italienska och spanska generalkonsulaten och även en "koordinationsgrupp för föreningen för utländska föräldrar i Kanton Zürich" att få integrera HSK-kurser i hela skolsystemet i kantonen. De bad även om tillåtelse att få HSK-betyg inskrivna i betygsboken. Med sitt beslut från den 8 november 1983 beviljade utbildningsrådet dessa önskemål och lät kurser från alla nationer på försök få börja. Dessa nya regler gjorde att kurserna uppvärderades och blev mer uppmärksammade. Samtidigt började de som erbjöd kurserna, myndigheterna i Zürich och lärarna att samarbeta mera koordinerat (utveckling av HSK-specifika läroplaner och läromedel, vidareutbildning, pilotprojekt). Efter en åttaårig försöksfas utvärderades erfarenheterna. Det resulterade i ett reglemente för genomförande av kurser i hemspråk och kultur "Durchführung von Kursen in heimatlicher Sprache und Kultur", som utbildningsrådet antog den 11 juni 1992. Detta beslut förankrade undervisningen i Zürichs folkskolor. Det möjliggjorde dessutom också för icke statliga huvudmän att erkännas av dåvarande utbildningsdepartementet. Reglementet upphävdes efter att HSK-undervisningen fick en ny rättslig bas genom folkskolelagen (Volksschulgesetz) från 2005 och folkskoleförordningen (Volksschulverordnung) från 2006.

Fortfarande på 1980-talet erbjöd endast ett fåtal länder förutom Italien och Spanien HSK-undervisning. Dessa var Jugoslavien, Turkiet, Grekland och Portugal. Först från och med 1990-talet kom kontinuerligt fler som erbjöd kurser. Skolåret 2010/11 var 22 organisationer erkända av utbildningsdepartementet (der Bildungsdirektion).

Erbjuden HSK-undervisning av konsulat och ambassader (2011):

Grekiska	Portugisiska	Spanska
Italienska	Serbiska	Turkiska
Kroatiska	Slovenska	Ungerska

Ovanstående utbildningserbjudanden är alla erkända av utbildningsdepartementet (Bildungsdirektion). Under finns kurserbjudanden för andra språk. Dessa är organiserade av privata grupper som hittills inte har sökt erkännande hos utbildningsdepartementet (die Bildungsdirektion).

Erbjuden HSK-undervisning av icke statliga huvudmän:

Albanska	Franska	Portugisiska (Brasilien)
Arabiska	Kinesiska	Ryska
Bosniska	Koreanska	Spanska (Latinamerika)
Bulgariska	Kurdiska (Sorani)	Svenska
Finska		

Efter det att dåvarande utbildningsrådet (der Erziehungsrat) 1992 hade utarbetat HSK-reglementet steg antalet elever snabbt. Skolåret 2009/10 var elevantalet för första gången över 10'000. Elevantalet i respektive språk var mycket varierande. Dessa variationer beror på många faktorer: storleken på språkgrupp, den organisatoriska och finansiella situationen hos huvudmännen, stödet från *ursprungslandet* etc.

HSK-undervisningens utformning varierar också starkt. Denna mångfald av uttryck beror på de olika organisationernas och språkgemenskapernas olika ursprung bestående av utbildningsuppfattning, bakgrund till utvandringen eller flykten, den historiska erfarenheten eller synen på livet i Schweiz.

Ursprungligen skulle HSK-undervisningen framför allt underlätta för dem, som flyttar tillbaka till sina *ursprungsländer* och behöver (åter-) uppta studierna i skolan. Med tidens gång har bakgrunden till elevernas skolgång förändrats och därmed också målen för undervisningen. Erfarenheten visar att bara ett fåtal av eleverna flyttade tillbaka till sina *ursprungsländer*.

Ett mål för undervisningen blev därför att stödja *integrationen* i samhället av barn från första och andra generationens invandrare. Det började komma barn till undervisningen från tvåspråkiga familjer som varken ville "flytta tillbaka" eller hade behov av *integration*. För alla elever etablerade sig samtidigt *tvåspråkighetens* främjande och framförallt främjandet av *ursprungslandets* språk som det viktigaste och enda målet. Erkänt från den pedagogiska erfarenheten och forskningen gav *tvåspråkigheten* en möjlighet att inte bara främja den enskilda individen utan även att gagna hela samhället.

Betydelsen av denna potential kan direkt mätas genom att vart tredje barn i Kanton Zürich växer upp som *tvåspråkig* (2008, stigande tendens). Idag är HSK-undervisningen öppen för de flesta barn oavsett nationalitet så länge deras *förstaspråk* eller *familjens språk* finns som *undervisningsspråk*. Dessa nyare mål speglar sig också i utvecklingar som modellen "HSKplus", som fokuserar sig på det pedagogiska samarbetet med folkskolan. I denna modell arbetar HSK-lärare i arbetslag med interkulturell teamteaching (undervisning i grupper) eller i samarbete med föräldrarna.²

² Jämför broschyren „Mehrwert Sprachen. Beispiele guter Zusammenarbeit mit Lehrpersonen der Heimatlichen Kultur und Sprache (HSK)“, utgiven av Volksschulamt des Kantons Zürich, 2011.

3 Begrepp och ledmotiv

3.1 Begrepp

I undervisningen av hemspråk och kultur fördjupar barn och ungdom kunskaperna i sitt icketytiska *hemspråk*. Det handlar i regel om ett *förstaspråk* men ibland även om ett *andraspråk*. Dessutom fördjupar eleverna kunskaperna om sitt *ursprung* och sin *livssituation*. I och med sin situation kan de sätta sig in i olika *livssituationer* och utvecklar på så vis sin förmåga att bättre integrera sig i samhället oavsett om det är i Schweiz eller i *ursprungslandet* (om de senare flyttar tillbaka). Genom undervisningen stöttas de på ett omfattande sätt i sin språkliga, kognitiva, sociala och emotionella utveckling.

Benämningen "hemspråk och kultur" kommer fortsättningsvis att bibehållas i denna ramläroplan, även om den är ospecifik i ordets bemärkelse. Endast för ett fåtal barn som undervisas är det deras *ursprungsland* som otvetydigt och uteslutande är deras hemland. Mycket oftare är merparten födda i Schweiz och rör sig mellan olika *livssituationer*.

3.2 Ledmotiv

- HSK-undervisningen främjar eleverna, i överensstämmelse med ålder, förkunskaper och utvecklingsnivå, i sitt *hemspråk*.
- Undervisningen stärker medvetenheten om att *tvåspråkighet* är en extra potential som eleverna kan utnyttja. *Flerspråkighet*, värderas som socialt bra och positiv.
- När det gäller barn och ungdomars olika identiteter som kommer från de olika tillhörigheterna, *kulturen*, traditionerna och historien, stödjer undervisningen detta. Därigenom blir de individuella erfarenheterna och kunskaperna mot bakgrund av *ursprunget* och Schweiz reflekterade och fördjupade. Därtill hör även normer och värderingar, historia eller religion. Konfessionell religionslära och (parti) politiska ideologier hör inte till undervisningen.
- Undervisningen stödjer eleven i sin konflikthantering, i sin *interkulturella kompetens* och sitt omdöme. Den främjar en öppen, ickediskriminerande och respektfull hållning.
- Undervisningen stödjer integrationen av barn med migrationsbakgrund i folkskolan.
- Undervisningen skapar förutsättningar för att eleverna ska kunna utnyttja sin *flerspråkighet* och sina *interkulturella kompetenser* i sin senare utbildning och yrkesverksamhet både i Schweiz och i *ursprungslandet*.
- Undervisningen hjälper eleverna att upprätthålla kontakten med släktingar och *ursprungslandet*. Undervisningen gynnar även integrationen vid en eventuell återflytt till *ursprungslandet*.
- Undervisningen består av följande tio grundläggande formuleringar som läroplanen i Kanton Zürich har som ledmotiv för folkskolan: Intresse, insikt och förmåga att orientera sig, vilja att ta ansvar, prestationsförmåga, förmåga att föra dialog och känna solidaritet, traditionsmedvetande, miljömedvetande, uttrycksförmåga, omdömesförmåga och kritiskt tänkande, öppenhet, fritid.

4 Pedagogiska Grundförutsättningar

4.1 Grundläggande och helhetsinriktad utbildning

Pedagogiken i hemspråk och kultur väljer ut viktiga vinklar, vilket väcker intresset hos barnen att ställa egna frågor och försöka svara på dem själv. När de en gång har lärt sig någonting, kan de använda detta i andra utökade och fördjupade sammanhang.

Undervisningen utgår från barnens erfarenheter och intressen och väcker nya intressen. Den ger direkt kontakt, såvitt möjligt, med ämnet och knyter inlärningen med barnens egna språkbruk. Inlärningsstegen och läxorna motsvarar i möjligaste mån de enskilda elevernas nivå.

Undervisningen utnyttjar de möjligheter som ges genom att eleverna i utpräglad utsträckning rör sig i olika språk- och *livssituationer*. Den tar regelbundet upp elevernas individuella erfarenheter och vårdar därigenom jämförelsen som en grundläggande pedagogisk princip. Genom att jämföra *hemspråket* med tyskan fördjupas kunskaperna i båda språken. Genom jämförelse mellan de olika *livssituationerna* fördjupas förståelsen av gemensamheter, olikheter och viktiga egenheter. Behjälpligt för dessa språkliga och interkulturella känsligheter, (sensibiliseringar) är detta undervisnings sätt som går under förkortningen ELBE.³

Undervisningen rymmer både lekfulla element och muntlig kommunikation. I kindergarten (förskoleklass) är framförallt det lekfulla en grundförutsättning.

Undervisningen ger dessutom eleverna möjligheten till en stegvis självständig inläring.

4.2 Bedömning av elever

Från och med andra klass i lågstadiet erhåller elever i HSK-undervisning betyg som bedömer prestationer och framsteg. HSK-lärare hos ackrediterade huvudmän skriver in betyget för varje elev i ett betygsformulär i slutet av varje termin. Den berörda klassläraren i den schweiziska skolan överför betyget till folkskolans betygsbok.⁴

I förskoleklass (kindergartennivå) och i första klass får barnen inga betyg utan ett närvarointyg. HSK-lärarna kan genom samtal med föräldrarna ge information om barnets utveckling och kunskapsnivå.

Betygen ger svar på i vilken grad eleven har uppnått de uppsatta målen och vilka framsteg som gjorts i HSK-undervisningen. I betyget kan också HSK-lärare frivilligt värdera de enskilda delkomponenterna: hörförståelse, läsförståelse, tal, skrift, kunskap om landet, människorna och omvärlden.

Betygsättningen är kopplad till läroplanens mål som huvudman satt upp. Dessa mål finns i gällande ramläroplan. Betygen uttalar sig om det faktiska kunnandet, inte om ordning och uppförande, noggrannhet eller punktlighet. Kunskapsbedömningen och betygssättningen baserar sig på samma principer som gäller för folkskolans betygsskala.

³ ELBE står för *Eveil aux langues – Language awareness – BE*egnung mit Sprachen. Detta synsätt fokuserar inte på hur man lär sig språk och dess struktur. I centrum står istället att utforska, att jämföra och upptäcka språken. Härtill finns olika utbildningshjälpmedel.

⁴ Enligt § 8 Reglementet ang. Utfärdande av skolbetyg (betygsreglemente) från 1 september 2008.

Betyget värderar barnets totala inläring i undervisningen. Det består inte bara av värderingar från formella prov, utan tar också hänsyn till lärarens iakttagelser i klassrummet. Därmed är det inte enbart ett resultat av genomsnittet av enskilda prov.

Som hjälpmedel kan vid behov, och enligt överenskommelse med den schweiziska läraren, också den europeiska språkportfolion (ESP) användas. Detta syftar till att eleverna själva ska kunna uppskatta, värdera och dokumentera sin inlärd kunskap. Eleverna kan också använda ESP som instrument för att sätta upp egna mål för vidareutbildning.

HSK-läraren stödjer, vid förfrågan från den schweiziska läraren, bedömningen av eleven (speciellt beträffande val av skolgång och vidareutbildning).

4.3 Läxor

Läxor kan stödja inlärningsprocessen genom att ge möjlighet till jämförelser i läroämnet utanför undervisningen. Barnen bör kunna göra sina läxor utan direkt hjälp av föräldrarna. Det kan dock vara meningsfullt att utnyttja föräldrarnas kunskap i hemspråket i samtal eller läxor som omfattar lek och spel. Dessutom förväntas det att föräldrarna intresserar sig för barnens utbildning och inläring. Lärarna tar hänsyn till den individuella förmågan hos eleven när det gäller hemuppgifter. De förhindrar därmed överansträngning och motiverar dem med passande utmaningar.

4.4 Läromedel och hjälpmedel i undervisningen

Läromedel och hjälpmedel i undervisningen väljs ut och tillhandahålls av kursens pedagoger. De tar hänsyn till de olika inlärningsförmågorna och kunskapsmålen såväl som elevernas specifika situation (*tvåspråkighet*, migrationserfarenhet). Genom att rätta sig efter kraven i ramläroplanen hjälper de till att omsätta denna.

4.5 Val av metod

Lärarna får fritt välja undervisningsform och metod men det ska vara inom ramen för de pedagogiska grundförutsättningarna och läroplanen. De väljer den metod som bäst passar med målen och innehållet i den specifika undervisningssituationen. De beaktar då att använda sig av ett flertal metodiska infallsvinklar såsom instruktion, lära genom att upptäcka, planerat arbete, projektarbete, och grupparbete etc.

Metodvalet tar hänsyn till att elevunderlaget ofta är heterogent sammansatt: eleverna kommer från olika klasser eller skolor och har olika åldrar, olika biografisk bakgrund och olika språkkunskaper.

4.6 Politisk och religiös neutralitet

HSK-undervisningen är politiskt och religiöst neutral. Den utgår ifrån en mångkulturell världsuppfattning och avstår från varje försök till indoktrinering på det politiska eller nationalistiska planet. Vad gäller religion är målet att lära känna alla religioner, inte att lära ut en speciell religion eller utövandet av religiösa handlingar.

5 Undervisningsområde “Språk”

5.1 Undervisningsområdets betydelse och egenskaper

HSK-undervisningen sker på respektive *officiella språk*. Därmed överensstämmer det med barnens förkunskaper i modersmålet, som individuellt sett kan vara väldigt olika och även ha dialektala skillnader.

Undervisningen tar hänsyn till att ett barns kunskaper i *hemspråket* kan vara av *första-* eller *andraspråk*skaraktär. Lärarna anpassar härigenom sin undervisning i möjligaste mån. Dessutom kan de nyttja pedagogiska metoder som behandlar *undervisningsspråket* som *förstaspråk*, *andraspråk* eller *främmande språk*.

Barnen och ungdomarna utökar sin förståelse för språket genom att kunna jämföra *undervisningsspråket* med tyskan utifrån den egna kunskapsnivån. På så sätt förstår de viktiga *interferenser* och analogier mellan språken.

Det normgivande språkbruket i *ursprungslandet* är avgörande för förmedlingen av skriftspråket och de grammatiska reglerna. Eleverna lär sig inte skriftspråk och grammatik som självändamål.

Ordförrådsarbetet utrustar dem med kunskapen att kunna uttrycka sig i olika situationer och kring olika teman.

Eleverna upplever ofta och direkt hur tal- och skriftspråk kan användas. För att väcka intresse för det *officiella språkets* tal- och skriftspråk använder sig lärarna av ett kreativt utbud av aktuella händelser, utvalda litterära klassiska och moderna texter.

Eleverna utökar inte bara de grundläggande kommunikationsfärdigheterna som de använder i vardagen på sitt *modersmål* som benämns *Basic Interpersonal Communicative Skills (BICS)* utan får även språkkompetens som är avgörande för den kognitiva inläringen i skolan: *Cognitive Academic Language Proficiency (CALP)*. Det är dessa CALP-kunskaper som tillåter dem att förstå komplexa och abstrakta sakförhållanden, att känna igen kausala sammanhang eller att strukturera en egen text. HSK-undervisningen stödjer härigenom steget från BICS- innehåll till CALP-innehåll. Det stärker medvetenheten av skillnaden mellan språkinnehållet och eleverna lär sig hur de kan använda sig av dem.

Eleverna får inblick i hur språket förändras och utvecklas i sitt *hemland*.

I folkskolan använder alla elever det tyska och det latinska alfabetet. I HSK-undervisningen lär sig eleverna dessutom sitt *hemspråks* skrift. Om det är en helt annan skrift som lärs in, som till exempel arabiska eller kinesiska, löper båda inlärningsprocesserna fortsättningsvis oberoende av varandra och behöver inte närmare koordineras. Om däremot latinsk eller kyrillisk skrift används i HSK-undervisningen måste HSK-läraren relatera till den tyska alfabetiseringen som folkskolan hänvisar till, för att undvika förvirring i inlärningsprocessen. HSK-läraren måste känna till och kunna uttrycka skillnaderna i jämförelse med det tyska alfabetet. Om båda språken lärs in samtidigt bör sätt och metod av alfabetisering meddelas i barnens schweiziska klass. Vid behov involverar de den berörda läraren.

5.2 Riktlinjer “Språk”

Anmärkningar om kunskapsmålen

Följande kunskapsmål formulerades delvis i likhet med målen för “Språk” i Zürichs folkskolas läroplan, dels fristående från denna. De ska vara uppnådda vid slutet av den obligatoriska skoltiden.

Stödandet av en funktionell flerspråkighet

Eleverna förvärvar kunskaper i sitt hemspråk som tillsammans med kunskaperna i tyska och *främmande språk* bidrar till en funktionell flerspråkighet. I centrum står alltså förståelsen och att göra sig förstådd i både muntlig som skriftlig form. Den språkliga perfektionen spelar en underordnad roll.

Lyssna och förstå

Eleverna kan förstå vad som sägs på sitt *hemspråk*. De har förmågan att följa diskussioner, föredrag, radio- och TV sändningar i allmänna ämnen och har förmågan att granska kritiskt. De lär sig också att tolka det som meddelas genom tonfall och kroppsspråk.

Läsa

Elevernas läsning uppmuntras. De strävar mot att läsningen ska vara underhållande och berikande.

Litteratur är ett konstnärligt uttrycksmedel i varje *kultur*. Eleverna ska lära känna olika exempel på litterära former. De vet hur och varifrån de kan få tag på böcker i sitt *hemspråk*. De känner igen olika medier och textgenrer.

De har förmågan att ta ut det viktiga ur texter samt fråga eller slå upp vid oklarheter.

Tal

Lärarna erbjuder möjligheter för barnen och ungdomarna att prata. Möjligheten till samtal är betydelsefull och främjar den språkliga interaktionen mellan eleverna.

Eleverna kan formulera sig i sakfrågor och kan uttrycka sina åsikter och känslor. De kan också följa andras resonemang och ställa frågor.

De kan berätta historier, läsa och gestalta texter samt muntligt redogöra för dem.

Skriva

Elevernas skrivförmåga uppmuntras.

De läser regelbundet sina egna texter för varandra och ger ömsesidig feedback. På detta vis upplever de textskrivandet som en social process och inte enbart att slutprodukten står i centrum.

De har förmågan att formulera egna tankar kring verkliga och fiktiva sakfrågor. De kan beroende på ålder skriva grammatiskt och språkligt korrekta texter, vid behov kan de använda sig av uppslagsverk.

Då upplever eleverna att de kan uttrycka sig i skrift på olika sätt också på sitt *hemspråk*.

Språkbetraktelse

Nivåanpassade jämförelser mellan *undervisningsspråket* och tyskan bidrar till att eleverna kan känna igen specifika olikheter och likheter i språken. De upplever på så vis att *flerspråkigheten* berikar.

Eleverna upplever språket nyanserat, levande och föränderligt. De lär sig att använda det olika beroende på situation. De förstår att deras rika ordförråd och deras uttrycksförmåga kan stå i direkt samband med intresset för sitt *hemspråk*. De upplever sitt *hemspråk* inom vissa områden också som ett *fackspråk*.

Genom att lyssna, läsa, skriva och tala erhåller eleverna grunderna för grammatiken och lär sig att använda den. Genom riktade frågor och genom att använda ordböcker eller andra hjälpmedel vidgar de sina språkkunskaper.

Eleverna lär sig skillnaden mellan dialekt och standardspråk i sitt *hemspråk* och kan på så sätt successivt föras över från dialektala former till *officiellt språk*.

Skrift och handstil (välskrivning)

Eleverna lär sig sitt *hemspråks* skrift. Det skrivmaterial som behövs och de ansträngningar som förväntas står i rimligt förhållande till skrivandets syfte.

6 Undervisningsområde “Människa och miljö“

6.1 Undervisningsområdets betydelse och egenskaper

Eleverna tar i HSK-undervisningen itu med sin situation som *tvåspråkiga* barn från invandrarfamiljer eller *flerspråkiga* familjer. Det som förenar elever i en undervisningsgrupp (klass) är upplevelsen av samma *hemspråk* med liknande migrations- och minoritetserfarenheter. Skillnaden är de egna personliga erfarenheterna och det egna förhållandet till *ursprungslandet*. Undervisningen tar hänsyn till skillnaderna inom *ursprungslandet*, speciellt religionstillhörighet, världsåskådning, social status och den lokala geografin.

Undervisningen diskuterar olika värderingar i *ursprungslandet*. Dessa kan sedan jämföras med värderingar i Schweiz. På så sätt kan eleverna bli medvetna om likheter och olikheter och förstå sina egna normer och värderingar. Denna process bidrar positivt till utvecklingen av en självständig personlighet som integrerar de olika referensramarna. Samtidigt stärker den elevernas självförtroende.

Undervisningen behandlar sakfrågor som arbetsområden och fördjupar kunskapen om *ursprunget*. Med hjälp av konkreta exempel kan anknytningar till Schweiz göras.

Undervisningen reflekterar erfarenheter som möjliggörs genom ut- och invandring och det dagliga multikulturella umgänget och samlevnaden.

Eleverna lär sig *ursprungslandets* historia och geografi genom utvalda exempel. De gör jämförelser mellan det dagliga livet i *hemlandet* och i Schweiz.

Undervisningen främjar en öppen och tolerant hållning. Eleverna breddar sina kompetenser för att på ett respektfullt sätt leva tillsammans med människor med olika kulturella bakgrunder, att förhandla fram kompromisser, och att lösa konflikter konstruktivt. Till dessa *interkulturella kompetenser* bidrar den fördomsfria jämförelsen mellan olika ursprungslands regioner, *dialekter*, språk och religioner. Det kan också vara mellan *ursprungslandet* och Schweiz eller mellan *ursprungslandet* och andra länder.

6.2 Kunskapsmål “Människa och miljö“

Anmärkning till kunskapsmålen

Nedanstående kunskapsmål formulerades delvis i likhet med målen för “människa och miljö” i Zürichs folkskolas läroplan, dels fristående från denna. De ska vara uppnådda vid slutet av den obligatoriska skoltiden.

Individen och gemenskapen

I kontakt med medmänniskor lär sig eleverna att lyssna på varandra, att ta känslor på allvar och att visa empati. De ifrågasätter kontinuerligt bilden av sig själva och den av andra.

De reflekterar på ett grundläggande sätt över *livssituationen* i *ursprungslandet* och Schweiz och utvecklar en öppenhet för båda. De lär sig att reflektera över sina känslor i relation till de olika *livssituationerna* och att integrera känslorna i sin personlighet. Till eventuella avvikande lojaliteter förhåller de sig konstruktiva.

Genom den medvetna reflektionen av många erfarenheter i samband med familj, vänskap, skola, *ursprungsland*, egen etnisk bakgrund och religion får de en inblick i den mångfald av sociala sammanhang och växelspel som finns. De inser att individen, som del av gemenskapen, kan bli påverkad av denna och att de blir påverkade av den.

Eleverna reflekterar över religioner som är en del av historien och *kulturen* i deras *ursprungsland*. Här handlar det om religionskunskap, inte om en konfessionell religionsundervisning (jämför kap. 4.6). Eleverna utökar sin förståelse för olika religioner, genom att jämföra de enskilda religionerna, antingen med olika religioner i *ursprungslandet* eller med dem i *ursprungslandet* och de i Schweiz.

Eleverna inser att man vid mänsklig samlevnad måste ta ömsesidig hänsyn till varandra och att det är absolut nödvändigt att följa regler. De är dessutom medvetna om att dessa regler, som bottnar i värderingar och normer, kan förändras och är förändringsbara.

De inser att svaren på många grundläggande frågor är beroende av personliga värderingar och världsåskådningar. De känner till viktiga värdemätare och traditioner från sitt *ursprungsland* och från Schweiz och kan reflektera över dessa.

De tar sociala förpliktelser på allvar. De försöker lösa konflikter utan våld, genom samtal och ömsesidig respekt. I sin strävan att påverka den egna personliga utvecklingen lär de sig också att utnyttja den frihet som ges på ett ansvarsfullt sätt.

I övergången till vuxenvärlden lär de sig att sätta ord på egna och andras känslor och tala om nya utmaningar.

En grundläggande kunskap om människans andliga, själsliga och kroppsliga processer och det motsvarande ordförrådet i *hemspråket* hjälper dem till en fördjupad förståelse av sig själva och sina medmänniskor, samt möjliggör för dem att kunna orientera sig i sitt eget liv. De förfogar över de nödvändiga begrepp som gör det möjligt för dem att ta sig själva på allvar och att tala om personliga iakttagelser, behov och önskemål.

De agerar ansvarsfullt gentemot sin egen psykiska och fysiska hälsa och gentemot sina medmänniskor.

Natur och teknik

Eleverna får insikt om samverkan mellan naturen, tekniken och människan i bemärkelsen att en universellt giltig lagbundenhet gäller.

De förstår olika (teknologiska) utvecklingsnivåer. Eleverna arbetar med utvalda arbetsområden inom områdena natur, människa och teknik vilket utökar deras ordförråd i *hemspråket*.

Hemland och världen

Eleverna bemöter sin omedelbara omgivning och sitt *ursprungsland* med intresse och öppenhet.

Genom egna frågor och med hjälp av bilder, kartor och andra hjälpmedel får de tack vare reflektioner och jämförelser med Schweiz en mångsidig bild av sitt *ursprungsland*.

Geografiskt, ekonomiskt och ekologiskt innehåll ökar kännedomen om *ursprungslandet*. Denna grundläggande vetenskap hjälper dem att se helheten och att kunna jämföra informationen från de olika källorna och rangordna dem. Det hjälper dem också att komma tillrätta i *ursprungslandet*.

De reflekterar över levnads- och arbetsformer i *ursprungslandet* och jämför dessa med Schweiz.

De är förtrogna med sitt *ursprungsland*. Anhöriga från olika befolkningsgrupper i *ursprungslandet* och i Schweiz behandlar dem i möjligaste mån fördomsfritt och förutsättningslöst. Därigenom anstränger de sig att förstå deras värderingar och levnadssätt. De känner igen andras och egna fördomar och lär sig att handskas konstruktivt med dem.

Förfluten tid, nutid, framtid

Eleverna känner till och vårdar *ursprungslandets* samtida och gamla kultur.

Tack vare grundläggande kunskaper kan de inordna händelser, utvecklingar och vittnesmål i *ursprungslandets* historia och nutid. Den egna gruppens migrationshistoria spelar i detta sammanhang stor betydelse.

De lär sig av utvalda exempel att varje skildring innehåller värderingar och är subjektiv. De förstår att olika ståndpunkter och intressen kan tolkas bättre mot bakgrund av deras historia.

Eleverna förstår att människor kan påverka utvecklingen genom sina handlingar, tankar och känslor. De diskuterar regionala, nationella och globala problem och tar dess inverkan på deras omedelbara livsmiljö på allvar.

Eleverna har inblick i sammanhang mellan politik, ekonomi och *kultur*. De känner till möjligheterna att själva kunna påverka både nutida och framtida utvecklingar och är medansvariga.

De känner till väsentliga medmänskliga rättigheter, inklusive barns rättigheter och orienterar sig med hjälp av dem.

7 Undervisning på de olika nivåerna

I ramläroplanen finns bara mål som är övergripande för alla undervisningsnivåer. Enskilda nivårelaterade mål saknas. Det är upp till de enskilda kursansvariga att definiera nivårelaterade övergripande mål med motsvarande innehåll, så att lärarna konkret kan förbereda sin undervisning. Nedanstående text fokuserar på grundläggande tankegångar kring de enskilda nivåerna.

7.1 Utmärkande drag på de olika nivåerna

Förskolenivå (förskoleklass, kindergarten)

Barn i den här åldern lär sig genom sinnliga erfarenheter och eget handlande antingen genom att härma eller på egen hand. Sakförhållande lär de sig alltid i situationssammanhang. Det som de oavsiktligt eller i förbigående lär sig, sätter de i sitt sammanhang med stöd av lärare och omvandlar det till egen kunskap. Till exempel om de hoppar från en stege lär de sig därigenom begreppet stege men även hopptechnik och känslan av rädsla eller att lyckas. Undervisningen utgår uttryckligen från barnets vardagliga upplevelser och skapar situationer för eget agerande och erfarenheter.

Undervisningen möjliggör upplevelser varigenom barnen lär sig att kombinera ord och meningar till bilder och egna erfarenheter. Utvecklingen av ordförrådet fokuserar på barnens *livssituation* men tar också hänsyn till funktionsord för rumslig orientering (var, under, över osv.) och logiska förhållanden (mer, mindre, lika mycket osv.).

Undervisningen gör barnen förtrogna med texter och bilderboksvärlden på ett lekfullt sätt. Barnen lär sig att symboler, tecken och bilder av vardagen har en betydelse.

Barnen lär sig känna igen skriven text och skriftens funktion. De övar målmedvetet och kontrollerat att handskas med olika skrivmaterial. De lär sig att känna igen sitt eget namn och att skriva det. Utifrån sina egna förutsättningar lär de sig att läsa och skriva. Detta sker inte på samma sätt i varje språkgrupp: om den latinska skriften lärs ut, läser och skriver förskolebarnen endast när de själva vill. För andra grupper kan skrivinläringen redan ha en större betydelse. (Jämför sid. 15.)

Lågstadiet, årskurs 1-3

Undervisningen utgår från vardagliga och personliga erfarenheter barnen har ifrån familjen, *ursprungslandet* och Schweiz. Kopplingen mellan barnet och familjen baserat på de värderingar som gäller, spelar i den här åldern fortfarande en viktig roll.

I undervisningen främjas alla språkområden. Hörförståelse, tala, läsa och skriva. Här används framförallt lekfulla inlärningsmetoder. Läs- och skrivinläringen involverar alfabetiseringen i skolspråket tyska.

För att undvika missförstånd gör lärarna jämförelser med det tyska alfabetet om detta är motiverat. (jämför sid. 15.)

Mellanstadiet, årskur 4-6

För barn på mellanstadiet är relationen till gruppen och till jämnåriga mycket viktig. De utvecklar ett naturligt intresse för olika levnadssätt och *livssituationer*, som de kommer i kontakt med. De har i allmänhet ett positivt förhållande till sin omgivning (familj, skola) och ifrågasätter sällan dessa. Som regel är de fördomsfria, öppna och spontana i sitt förhållande till sitt *ursprung* och intresserar sig för relationen och bindningen till sin familj i *ursprungslandet*.

I undervisningen främjas alla språkområden – hörförståelse, tala, läsa och skriva. Speciellt viktigt är det att vidareutveckla kompetenserna i de anspråksfulla komplexa språkregistren (*Cognitive Academic Language Proficiency, CALP*).

Högstadiet, årskurs 7-9 (Sekundarstufe I)

På högstadienivå ställer sig ungdomarna mer kritiska till egna och andras värderingar. Till följd av detta tar de sig, beroende av situation, avstånd från ursprungliga värderingar och normer eller idealiserar dessa. Ofta ifrågasätter de också HSK-undervisningens syfte.

Lärarna förstår denna brytningstid, diskuterar den och ger kritiska exempel på olika (livs-) modeller i undervisningen. På detta sätt hjälper de ungdomarna att orientera sig, utveckla sin personlighet och att finna sin egen väg. Speciellt stöttar de ungdomarna genom att integrera de olika erfarenheterna, värdebegreppen och känslan av tillhörighet i deras liv.

Undervisningen integrerar ungdomarnas förmågor och kunskaper. Eleverna blir uppmuntrade att tillföra sina specifika interkulturella och kulturella kompetenser – inte bara i HSK-undervisningen, utan också i den ordinarie skolans undervisning och utanför skolan.

Av stor vikt i undervisningen är den muntliga och skriftliga kommunikationen, språkbetraktelser och medieutbildning. Ungdomarna får möjlighet att använda sina förvärvade kunskaper i olika språk (*modersmål*, tyska, franska, engelska) och att dra jämförbara slutsatser och utveckla sitt kunnande. På detta vis kan de utöka sina språk- och handlingskompetenser.

Undervisningen stödjer ungdomarna i att utveckla ett yrkesmässigt perspektiv och att integrera sig i yrkesvärlden. Speciellt stärker undervisningen ungdomarna att upptäcka och utnyttja sina *tvåspråkiga* och *interkulturella kompetenser* som en extra resurs.

7.2 Nivåer och arbetsområden – en översikt

Nedanstående tabeller ger en översikt över vilka ämnesområden som kan behandlas på de olika skolnivåerna i HSK-undervisningen. Det är omfattande ämnesområden och med tanke på det begränsade antalet timmar som står till förfogande måste läraren göra ett urval.

Det är inom de flesta arbetsområdena värdefullt att göra jämförelser mellan språken i undervisningen och speciellt göra jämförelser mellan *livssituationerna*. Till exempel kan man diskutera normer och värderingar och göra jämförelser mellan situationer i förskoleklassen (kindergarten) och hemma i den egna familjen. Dessa jämförelser är inte omnämnda för varje arbetsområde.

Arbetsområde	Förskolenivå, (kindergartennivå, förskoleklass)	Lågstadiet, årskurs 1-3	Mellanstadiet, årskurs 4-6	Högstadiet, årskurs 7-9
Jag och de andra – att leva tillsammans	Lära känna varandra;	Hälsa på varandra, introducera sig (och varandra); Umgängesformer och regler rörande anständighet;	Olika grupper och kulturer: Likheter och olikheter i regler och värderingar, ömsesidig respekt och växelvis beröm, konflikter och strategier för lösningar;	Individen och gruppen, att tillhöra och utanförskap;
	Förskoleklass: Regler, processer och normer; Ritualer; Uppleva eller göra något tillsammans med andra; Vänskap; Konflikter; Vad jag själv kan göra	Skolan: Regler, processer och normer; Vänskap; Konflikter	Vem är jag: Vad gör mig till den jag är, var hör jag hemma; Rollspel: Pojkar- flickor; Barns rättigheter	Att leva tillsammans med majoriteter och minoriteter: Integration, rasism, aktuella debatter och händelser; Förebilder och idoler: Från sport, vetenskap, kultur och historia; Förhållande till det motsatta könet (också kulturspecifika förväntningar); Mänskliga rättigheter

Arbetsområde	Förskolenivå, (kindergartennivå, förskoleklass)	Lågstadiet, årskurs 1-3	Mellanstadiet, årskurs 4-6	Högstadiet, årskurs 7-9
Familjen	Min familj och släkten	Min familj och släkten; Regler och normer i familjen	Arbets- och uppgiftsfördelning inom familjen; Min familjs historia: Generationer och stamträd; Olika former av familjer	Familjemedlemmarnas roller: Tidsmässig förändring, kulturella skillnader; Min (egen) rolluppfattning; Funktion och former av familjer beroende på historia och kultur; Egna värderingar; Etik
Lek och fritid	Att leka: Med varandra, på olika ställen, med olika leksaker; Verktyg och arbetsmaterial	Att leka: Med varandra, på olika ställen, med olika leksaker; Moderna och traditionella lekar och leksaker; Fritid och hobbies	Att ta igen sig och vila ut; Hur ser fritiden ut; Sport; Ungdomsgrupper; Relation till digitala och andra medier	Att ta igen sig och vila ut; Hur ser min fritid ut; Ungdomsträffar; Ungdomskulturen (musik, språk); Kompisgrupper; Föreningar; Hantering av digitala och andra medier; Reklam

Arbetsområde	Förskolenivå, (kindergartennivå, förskoleklass)	Lågstadiet, årskurs 1-3	Mellanstadiet, årskurs 4-6	Högstadiet, årskurs 7-9
Boende, kvarteret och staden	Omgivningen hemma och i förskoleklass; Min skolväg; Trafik och fortskaffningsmedel	Vår lägenhet: Hus och omgivningen; Min skolväg; Fortskaffningsmedel	Hus och boende (också i socialt hänseende); Kvarteret/byn; Affärer	Boende och byggstilar: Historisk utveckling; Städer och urbanisering (som världsövergripande utveckling)
Fester, sedvänjor och moden	Födelsedagar och andra viktiga kalas; Kläder	Födelsedagar och andra viktiga tillställningar, olika sorters fester; Olika sorters kläder beroende på tillställning	Att fira högtider på olika sätt; Religiösa traditioner; Klädmode i ett tidsperspektiv; Yrkeskläder, kläder och roller / status, märkesartiklar	Kulturen kring att gå ut på kvällarna och fester; Mode och ritualer i historiskt perspektiv
Hälsa och mat	Min kropp: Kroppsdelarna, den kroppsliga integriteten för mig och andra; Hygien; Läkare; Att äta och dricka sunt	Människokroppen; De fem sinnena; Hygien; Matvanor; Att äta och dricka sunt	Hälsa och sjukdom; Att leva sunt; Varifrån kommer matvarorna, grönsaker och frukt efter årstiderna	Sport; Missbruk; Näring; Olika matkulturer beroende på kultur, historia och miljö

Arbetsområde	Förskolenivå, (kindergartennivå, förskoleklass)	Lågstadiet, årskurs 1-3	Mellanstadiet, årskurs 4-6	Högstadiet, årskurs 7-9
Geografi	Geografiska beteckningar utifrån barnens erfarenheter (bostadsort, ursprungsland, Schweiz, grannland osv.)	Begrepp kring rumsorientering; Mitt ursprungsland: Översikt över geografin, klimatet	Begrepp kring integration av rummet; Viktiga vattendrag, berg och städer i ursprungslandet	Geografisk karaktär i ursprungslandets regioner
Natur und Teknik	Djur; Frukt och grönsaker; Årstiderna och förändringar i naturen; Tidsbegrepp (år, månad, vecka, dag, timma, kväll, middag, igår, idag, imorgon osv.); Hushållsutrustning	Husdjur; Djur och växter; Skog; Frukt och grönsaker; De fyra elementen; Årstiderna; Klockan; Cykel	Djurarter och växtarter; Näringskedjan; Väder och väderprognoser; Miljöskydd, miljökatastrofer	Ekologi, miljöfaror och miljöskydd (bland annat återvinning och avfallshantering); Aktuella vetenskapliga debatter (djurförsök, genforskning osv.); Digitala leksaker och kommunikationsredskap

Arbetsområde	Förskolenivå, (kindergartennivå, förskoleklass)	Lågstadiet, årskurs 1-3	Mellanstadiet, årskurs 4-6	Högstadiet, årskurs 7-9
Litteratur und Konst	Sånger; Rim; Sagor; Bilderböcker; Färger; Att själv gestalta verk och att tala om detta med andra	Sånger; Verser; Sagor; Bilderböcker; Filmer	Berättelser, sågner, fabler, dikter; Interkulturella bibliotek; Filmer	Exempel på klassisk och modern litteratur; Filmer; Bildande konst, musik och vidare konstdiscipliner; Konstnärer
Förfluten tid och historia	“När jag var liten“; Skillnaden mellan tidigare – idag; Personliga upplevelser i ursprungslandet: Resor, semestrar	“När jag var liten“; Personliga upplevelser i ursprungslandet: Resor; Semestrar	Min familjs historia; Migration; Ursprungslandets historia: Viktiga händelser, skapelsemyter	Min biografi (till exempel avseende kunskapen eller språket); Aktuella sociala och politiska utvecklingar i ursprungslandet; Religionskunskap; Utbildning inom politik (bland annat val och att rösta)

Arbetsområde	Förskolenivå, (kindergartennivå, förskoleklass)	Lågstadiet, årskurs 1-3	Mellanstadiet, årskurs 4-6	Högstadiet, årskurs 7-9
Arbetslivet och utbildning	Människors yrken som finns i den närmaste omgivningen (mamma, pappa, lärare); Försäljare, läkare	Yrken i skolan och offentliga yrken (handel, hotel och restaurang, polis, sjukhus, försäljning osv.)	Drömyrke; Exempel på personligheter från olika yrken; Betydelse av utbildning och arbetet	Yrkesval och övergång till yrkeslivet eller vidareutbildning på skola i Schweiz och i ursprungslandet: Yrke och förutsättningar, skillnader mellan länderna; Yrke och identitet; Nyttan av den egna språkliga- och interkulturella kompetensen; Könsspecifika frågeställningar; Ekonomi: Olika sektorer, historisk utveckling, arbetslöshet, fackföreningar

8 Ordlista

Nedanstående belyser och beskriver hur de respektive begreppen i texten ska tolkas.

Andraspråk, tyska som andraspråk (tsa), Deutsch als Zweitsprache (DaZ)

Andraspråket är det språk som lärs in efter det första. Hos barn med migrationsbakgrund är det i regel det språk som ger barnet möjlighet att delta i den lokala språkgemenskapen – tyskan i vårt fall. Därför används också fackbegreppet tyska som andraspråk, förkortat tsa. Tyskan är inte andraspråket för alla barn. När de till exempel tillhör den tredje generationen invandrare lär de sig ofta tyska som förstaspråk och hemspråket som andraspråk eller som ett andra förstaspråk (simultan tvåspråkighet).

Andraspråksförvärv

Inom språkundervisningen gör man skillnad på andraspråks- och främmandespråksförvärv. Lär sig ett barn sitt andraspråk i det land där detta språk talas som områdesspråk handlar det om att inhämta kunskaper i ett andraspråk. Barn med ett icketyiskt förstaspråk lär sig alltså tyska som andraspråk (tsa) i tysktalande Schweiz. Denna språkundervisning behandlas ämnesdidaktiskt annorlunda jämfört med didaktiken för tyska som förstaspråk och för tyska som främmande språk. I jämförelse med undervisningen av främmande språk i folkskolan är tsa-undervisningen av högre språkmässig standard.

Barn med migrationsbakgrund

Se migrationsbakgrund.

Basic Interpersonal Communicative Skills (BICS)

Med tanke på språkinläring är det viktigt att skilja mellan två grundläggande färdigheter: De språkliga kompetenser som används i vardagen med direkt personlig kommunikation kallar man på fackspråk BICS (Basic Interpersonal Communicative Skills). De kompetenser som används i det kognitiva akademiska språket, vilket är oundgängligt i skolans utläring, heter CALP (Cognitive Academic Language Proficiency). BICS är skriven text rikad mot muntlig kommunikation. Meningarna är sällan avdelade i stycken utan bara nedskrivna efter varandra. Vokabulären är tagna ur vardagen. Det kognitiva akademiska språket däremot efterfrågar mer anspråksfull kompetens: Man måste känna till grammatikens regler och normer och kunna skriva uttrycksfullt om främmande saker. Dessutom måste man förstå olika meningar och strukturer i komplexa texter. Slutligen behövs ett vidgat ordförråd och kunskaper att kunna förmedla ett abstrakt innehåll och att kunna tolka anspråksfulla facktexter.

Cognitive Academic Language Proficiency (CALP)

Se Basic Interpersonal Communicative Skills (BICS).

Dialekt

En dialekt är ett regionalt eller ortsmässigt begränsat språk eller en regional variant av ett språk. Dialekter påträffas sällan i skriftspråket. Det kan skilja sig starkt från det officiella språket. Dialekten kan vara själva områdesspråket.

Fackspråk

Ett fackspråk är en variant av det officiella språket präglad av ett specifikt ordförråd inom det området.

Familjens språk

Här handlar det om det allmänna språket som talas inom familjen (inte bara ett språk utan även flera språk i många fall).

Flerspråkighet, flerspråkig

Begreppet flerspråkighet innebär kompetens i tre eller flera språk. Begreppet kan användas för såväl enskilda personer som för en hel samhällsgrupp. I Schweiz kan benämningen ibland omskrivas till att beteckna att det finns fyra officiella språk. I denna ramläroplan talar vi om en flerspråkig individ när denne har både aktiva och passiva kunskaper i tre eller fler språk oberoende av det individuella förhållandet till språken (förstaspråk, andraspråk, hemspråk, främmande språk). Exempelvis är ett barn flerspråkigt när denne talar tyska som förstaspråk och därtill talar två främmande språk. Om det å andra sidan är ett icketyskt språk som är hemspråket, talar ramläroplanen däremot om tvåspråkiga barn.

Förstaspråk

Förstaspråket är det första sociala språket som främst talas i familjen och som allra först blir inlärt. Det kallas också "modersmålet". Grundläggande för en bra språkutveckling är att förstaspråket är erkänt och stöttat, även om andraspråket (i vårt fall tyskan) med tiden blir dominant. Många barn lär sig i första hand inte bara ett språk utan samtidigt eller tidsmässigt lätt förskjutet två eller flera språk – som när varje vuxen talar sitt språk med barnet. I detta fall har barnet flera förstaspråk och man talar då om simultan tvåspråkighet.

Främmande språk

Ett främmande språk är ett språk som man lär sig utöver sitt förstaspråk och som talas utanför landets gränser. Det är inte ett områdesspråk utan, i motsats till ett andraspråk, det språk som lärts in tillhörande ett specifikt främmande land. Ett främmande språk är som regel inlärt i skolan; i den tyskschweiziska folkskolan är det framförallt franska och engelska.

Hemspråk

Ett barns hemspråk är det språk som talas i ursprungslandet vilket kan vara ett områdes språk eller det officiella språket. Hör barnet till andra- eller tredje generationen invandrare behöver inte hemspråket alltid vara förstaspråket. Ramläroplanen betecknar därför undervisningsspråket i HSK-undervisningen som hemspråk, inte som förstaspråk.

Hemspråk och kultur (HSK)

Se sid. 8.

Hochsprache, högtyska

Se officiellt språk.

Identitet, bikulturell identitet

I ramläroplanen beskrivs begreppet identitet som individens egen tolkning av sig själv. I den ingår den subjektiva beskrivningen av den egna situationen, dess kontinuitet och personlighet. Identiteten är inte oföränderlig utan mycket dynamisk och utvecklingsbar. Den utvecklar sig i socialt umgänge med andra människor och därmed också språket. Bikulturell identitet betyder; när en person har en subjektiv känsla av att samtidigt tillhöra två (eller flera) olika etniska grupper och språk.

Integration

Med integration menas processen i vilken personer och grupper med olika sociala, kulturella och språkliga bakgrunder kan nå en likaberättigad social och politisk ställning i samhället och är respekterade mot bakgrund av sin speciella språkliga och kulturella situation.

Interkulturell kompetens, interkulturell inläring

Interkulturell kompetens är konsten att kunna agera tillsammans med människor i andra kulturgrupper. Denna kan märkas redan i unga år eller utvecklas genom interkulturell inläring. Barn med migrationsbakgrund och erfarenhet av olika livssituationer har stor nytta av denna kompetens.

Interkulturell översättning och förmedling

Denna formulering betecknar överbryggandet mellan olika livssituationer och livsformer när det gäller migration. Den interkulturella personen som förmedlar, tar olika befolkningsgrupper och personers intressen på allvar och underlättar nya bekantskaper och samvaron för alla. Personen svarar också för den språkliga förståelsen (här översättningen) mellan de olika samtalsparterna. De kan också förmedla både ångslan och villkor som samtalsparterna har, så att de förstår varandra bättre. Den interkulturella personen kan hjälpa föräldrar som talar främmande språk att förstå det schweiziska skolsystemet. Tack vare sina utbildningsmässiga och biografiska förutsättningar vidareutbildar sig många HSK-lärare för att kunna vara med i den interkulturella förmedlingen. Det finns dessutom certifieringskurser och andra möjligheter till vidareutbildning.

Kodväxling

Man talar om kodväxling när enstaka ord eller strukturer i förstaspråket blir överförda till ett annat språk. Vid kodväxling uppstår ofta grammatiska eller semantiska fel i det andra språket (exempelvis tyskans "gehen" och svenskans "gå" och engelskans "go"; jag gick till Sverige över lovet).

Kultur

Med kultur menas de olika själsliga, materiella, intellektuella och emotionella aspekterna som kännetecknar en etnisk grupp eller ett samhälle.

Kultur omfattar inte bara konst och litteratur, utan även livsstilar, mänskliga rättigheter, värdesystem, traditioner och trosriktningar. Individer måste inte nödvändigtvis ha bestämda symboler, egenskaper eller handlingsmönster bara för att de tillhör en specifik kultur. De måste inte nödvändigtvis förfoga över bestämda drag, egenskaper eller beteende bara för att de tillhör en specifik kultur. Kulturen i ett samhälle eller en etnisk grupp är därmed varken homogen eller statisk. Däremot visar den kulturella traditionen i många fall ständigt på nya betydelser.

Livssituation(er)

I ramläroplanen tolkar man livssituationen som summan av alla händelser och sakförhållanden som människor har i sin omgivning. En livssituation är endast en del av hela världen och beroende av den individuella situationen i livet. Därmed har en tysk läkare en annan livssituation än en afrikansk lantarbetare och en invandrad flicka från överklassens Kroatien har en annan livssituation än en pojke från den schweiziska underklassen. Ramläroplanen gör inte knivskarpa skillnader mellan kultur och livssituationer men den betonar, med det andra begreppet, mer individens förhållande till omvärlden men även till sitt eget handlande och språk.

Migrationsbakgrund, med migrationsbakgrund

Formuleringen "med migrationsbakgrund" används när olika grupper av människor samlas under en benämning. I Schweiz omfattar de – oavsett aktuell nationalitet! – alla personer som 1) själva invandrat till Schweiz eller 2) är födda i Schweiz och har åtminstone en förälder som har invandrat eller blivit schweizisk medborgare. Många av dessa personer har alltså ingen egen erfarenhet av migration och lever sedan sin födelse i Schweiz eller är schweiziska medborgare. Formuleringen "barn med migrationsbakgrund" omfattar även barn som varken själva invandrat eller ens har ett utländskt pass, vars situation trots det har med migration att göra. Med denna vida definition finns det risk för att migration som förklaring blir krystad även om det inte spelar någon roll för gällande person.

Modersmål

Med modersmål menar man det språk man lärt sig först, förstaspråket. Begreppet är diffust eftersom man kan tro att modern är den som bestämmer vilket språk barnet lär sig först. I ramläroplanen talas därför endast om förstaspråk.

Officiellt språk, högtyska, Hochsprache

Det officiella språket är den normgivande språkformen i ett samhälle, dvs. skriftspråket och litteraturspråket. Det officiella språket är synonymt med begreppet högtyska, Hochsprache, som numera används mera sällan. Det officiella språket reglerar och ger normer för offentlig media men framförallt genom utbildningssystemet som förmedlar och kontrollerar detta. Att behärska det officiella språket är huvudmålet i det språkdidaktiska arbetet i skolan.

Områdesspråk

Ett områdes språk är det språk som flest talar i omgivningen. I kanton Zürich är det den schweizertyska dialekten som är områdesspråk.

Tvåspråkighet, tvåspråkig

I vid bemärkelse är en tvåspråkig (eller simultan tvåspråkig) människa, någon som har aktiv eller passiv kompetens i två språk. I rådande ramläroplan används dock en än smalare benämning: Barn benämns här endast som tvåspråkiga när de har tyska och ett eller flera icketyska hemspråk. (Tvåspråkighet definieras här i denna läroplanen annorlunda mot flerspråkighet. Se flerspråkighet och förstaspråk.)

Undervisningsspråk

Med undervisningsspråk menas i ramläroplanen det specifika officiella språket i ett land eller samhälle som lärs ut i HSK-undervisningen. Här används också begreppet hemspråk.

Ursprung

Ett barns ursprung kommer av den kultur som finns i ursprungslandet eller den etniska kulturen det tillhör. För barn som är uppvuxna i Schweiz härför sig begreppet till föräldrarnas eller en av föräldrarnas ursprungsland eller etniska tillhörighet. Begreppet ursprung exemplifieras av berättelsen: Därifrån kommer jag själv eller min familj. För att betona barnens aktuella situation använder ramläroplanen istället ofta begreppet livssituation.

Ursprungsland, ursprungsstat

Ett barns ursprungsland är det land där de föddes i eller där en eller båda föräldrarna är födda, men även där avlägsna släktingar ursprungligen bodde eller bor.

Utländska

De barn som talar utländska (främmande språk), är de som behärskar sitt förstaspråk och endast lite eller inget av områdesspråken, som här är schweizertyska och högtyska. Utländskan är inte statisk. På kort tid förlorar utländska barn till viss del denna titel och blir tvåspråkiga.

9 Tillägg: Förutsättningar för ramläroplanen

Detta tillägg är inte del av utbildningsrådets (Bildungsrat) beslut från 28 februari 2011. Det visar först och främst HSK-undervisningens interkantonal och rättsliga grunder. Anslutningsvis beskriver folkskoleämbetet i Zürich (das Volksschulamt Zürich) den praxis (metod, organisation och samarbete) som har utvecklats i kantonen med utgångspunkt från de rättsliga villkoren.

9.1 Grundläggande föreskrifter för kantonerna

EDK (die Konferenz der kantonalen Erziehungsdirektoren) har återigen kommenterat HSK-undervisningen. I sin "Empfehlungen zur Schulung der fremdsprachigen Kinder" från 24 oktober 1991 fastslås de grundläggande rättigheterna för barn med migrationsbakgrund, "Sprache und Kultur des Herkunftslandes zu pflegen" (att vårda språk och kultur från ursprungslandet). I detalj rekommenderar EDK berörda kantonala eller lokala ansvariga att:

- stödja HSK-undervisningen i sin nuvarande form och om möjligt integrera undervisningstiden med åtminstone två lektionstimmar i veckan,
- kostnadsfritt ställa till förfogande nödvändiga klassrum,
- främja samarbetet mellan lärarna i den lokala skolan och HSK-undervisningen,
- besöka HSK-undervisningen och möjliggöra betygssättningen i betygsboken,
- informera föräldrar med migrationsbakgrund om utbildningsutbudet,
- ta hänsyn till de förvärvade kunskaperna i hemspråk som HSK-undervisningen givit vid elevbedömning och examination.

EDK säger också i sin nationella strategi om språkundervisning från 2004 att, hemspråken hos barn med migrationsbakgrund ska främjas i HSK-undervisningen.⁵ Samma mål följer den interkantonal överenskommelsen över harmonisering av den obligatoriska skolan, där konkordatskantonerna förpliktigar sig till att organisatoriskt stödja HSK-kurser som är religiöst och politiskt neutrala i sin utformning.⁶

⁵ Språkundervisning i den obligatoriska skolan: EDK's strategi och arbetsplan för koordination i hela Schweiz, från 25 mars 2004 (se 1.1; 2.1; 2.2; 3.8.2).

⁶ Interkantonal överenskommelse för harmonisering av den obligatoriska skolan (HarmoS), från 14 juni 2007 (se art. 4.4).

9.2 Rättsliga grundföreskrifter för Kanton Zürich

I kanton Zürich är HSK-undervisningen rättsligt reglerad genom folkskolelagen (das Volksschulgesetz) och folkskoleförordningen (die Volksschulverordnung):

Folkskolelagen från 7 februari 2005

§ 15.

- ¹ Departementet kan ackreditera huvudmän utanför skolan som erbjuder kurser i hemspråk och kultur.
- ² Förordningen reglerar förutsättningarna för ackreditering och hur de ska följas.

Folkskoleförordningen från 28 juni 2006

§ 13.

- ¹ I kurserna i hemspråk och kultur vidgar eleverna som talar främmande språk sin kännedom om sitt första språk och kulturen i ursprungslandet.
- ² Ursprungslandets ambassader och konsulat är sponsorer till kurserna. Utbildningsdepartementet kan också ackreditera andra huvudmän.
- ³ Kurserna blir ackrediterade när de motsvarar utbildningsrådets ramläroplan, är politiskt och religiöst neutrala och är ideella. Kurserna omfattar högst fyra lektioner i veckan samt för förskoleklass och första klass högst två timmar i veckan.
- ⁴ Lärarna ska ha kunskap i att undervisa och ha tillräckliga kunskaper i tyska samt delta i den obligatoriska vidareutbildningen.

§ 14.

- ¹ Kurserna bör om möjligt hållas utanför de vanliga skoltiderna.
- ² Samhället
 - a. ställer i mån av plats gratis klassrum till förfogande,
 - b. kan ge dispens till elever med högst två lektionstimmar i veckan om kursen ligger på ordinarie skoltid,
 - c. skall anmäla missförhållanden i kursens genomförande till utbildningsdepartementet.
 - d. Kursbetygen skall föras in i betygsboken.
 - e. Anmälningförfarandet regleras av utbildningsdepartementet. I övrigt är det huvudmans ensak att genomföra och organisera kurserna, speciellt vad gäller finansiering men också val, anställning och tillsyn av lärare.

9.3 Organisation och genomförande av undervisningen i Kanton Zürich

Ackreditering av huvudman

HSK-huvudman som är ackrediterad av utbildningsdepartementet (die Bildungsdirektion) har rätten att genomföra undervisningen inom folkskolan enligt bestämmelserna i folkskoleförordningen (die Volksschulverordnung). Ackrediteringen följer ett förfaringssätt som är reglerat av folkskoleämbetet. För att en huvudman ska bli ackrediterad, måste den speciellt:

- visa att läroplanen och undervisningen överensstämmer med folkskolans ramläroplan,
- vara politiskt och religiöst neutral,
- visa att de har kvalificerade lärare med motsvarande tyska kunskaper,
- vara ideell,
- visa att den kan samarbeta med den lokala skolan och med utbildningsdepartementet (die Bildungsdirektion).

Information och anmälan

Såväl enskild huvudman som den lokala skolan och folkskoleämbetet informerar de berörda barnen och deras föräldrar om utbildningsutbudet.

Undervisningen får erbjudas från och med förskoleklass (kindergarten) eller en senare årskurs beroende på utbudet hos varje språks huvudman. Anmälan sker till läraren i varje klass. I januari ger de föräldrarna ett anmälningsformulär. De vidarebefordrar sedan anmälningen till skolledningen som i sin tur ger den vidare till kursens huvudmän. Föräldrarna kan också ta direkt kontakt med koordinatören för HSK-kursen.

Kursens huvudmän informerar föräldrarna i tid och direkt om den kommande undervisningen (tider, orter, lärare) eller om något avbokas. Undervisningen börjar när skolåret börjar.

Anmälan förpliktigar att barnet regelmässigt går i skolan och gäller tills en avanmälan gjorts av föräldrarna eller vid slutet av det obligatoriska skolåret.

Undervisningstider och klassrum

Eleverna går i HSK-undervisningen i högst två timmar per vecka i förskoleklass (kindergarten) och första klass, i de högre klasserna går de högst fyra timmar i veckan. HSK-undervisningen sker i möjligaste mån under den vanliga skoltiden (8–12 h, 13.30–17 h). Den kan också ske istället för den vanliga undervisningen men då i högst två timmar. I det fallet får barnet dispens från berörd lektion.

Huvudman ger senast i slutet av mars varje skolår, de lokalt ansvariga önskemål om undervisningstider. De definitiva tiderna blir fastslagna efter överenskommelse mellan huvudman och de lokalt ansvariga. HSK-undervisningen sker i den offentliga folkskolans utrymmen och i möjligaste mån i närheten av barnets hemort. Skolområdena ställer därför i mån av plats klassrum gratis till förfogande. HSK-lärarna ser till att ordningsreglerna följs.

Huvudmännen informerar de lokalt ansvariga och folkskoleämbetet i början av skolåret om den definitiva undervisningsorganisationen (klasser, tider, klassrum, lärare). Denna information tjänar som informationsunderlag för folkskoleämbetet att stödja och koordinera HSK-undervisningen.

Läromedel och undervisningsmaterial

Anskaffning av läromedel är huvudmans ansvar. Skoloråden rekommenderas att ställa teknisk undervisningsutrustning (kopieringsapparat, projektorer, datorer och annat) såväl som undervisningsmaterial (krita, häften, papper och liknande) gratis till förfogande för HSK-lärarna.

Attestering och betyg

Se kapitel 4.2.

HSK-lärare

Val och anställning av lärare är huvudmans ansvar. Huvudman ser till att nyanställda lärare i kantonen:

- är tillräckligt kvalificerade pedagogiskt (lärardiplom eller likvärdig utbildning eller arbetserfarenhet och vidareutbildning),
- är tillräckligt kunniga i muntlig tyska (nivå B1 certifikat eller annan examination som utbildningsdepartementet ger),
- kommer till informationsmöten som utbildningsdepartementet (Volksschulamt) genomför,
- kommer till introduktionskursen om Zürichs skolsystem som erbjuds av den pedagogiska högskolan i Zürich på uppdrag av Utbildningsdepartementet.

Om en lärare inte uppfyller ovanstående krav, begär utbildningsdepartementet ansvarig huvudman att vidta åtgärder. Utbildningsdepartementet kan i otillfredsställande situationer frånta läraren tillståndet att undervisa inom den lokala skolan och HSK.

Det är en fördel för de undervisande lärarna att de gör sig familjära med de lokala skolförhållandena. Därför rekommenderas huvudmannen att inte byta ut lärare efter ett fåtal år (ingen "rotationsprincip").

Finansiering

HSK-undervisningens finansiering är huvudmannens ansvar. Något enstaka skoloråde ger ett finansiellt bidrag eller anställer sjäva enstaka HSK-lärare. I flertalet organisationer bidrar också föräldrarna.

Ansvar och tillsyn

HSK-undervisningen står ur pedagogisk och personell synpunkt under uppsikt av huvudmannen. Med hänvisning till punkterna som regleras i folkskoleförordningen står huvudmannen under uppsikt av "Schulpflegen".

Det är huvudmans ansvar att kontrollera närvaro och att vidta åtgärder mot försumliga elever. De beviljar vid förfrågan "den Schulpflegen" inblick i närvarokontrollen. Den lokala skolans lärare har också rätt att få ta del av informationen då barnens HSK-undervisning sker på lektionstid som fått dispens.

Kan inte missförhållanden lösas direkt med läraren följer ett samtal mellan huvudman och "der Schulpflege". Om fortsatta stora missförhållanden inte åtgärdas trots påminnelser kan utbildningsdepartementet på uppdrag av "schulpflegen" frånta huvudman rättigheten att genomföra undervisningen som det riktats klagomål på.

Samarbetet mellan HSK-lärare och den lokala skolan

Det rekommenderas att de lokala lärarna och HSK-lärarna tar kontakt med varandra. Det är en fördel om en skolas ledning (eller HSK-ansvariga) bjuder in HSK-läraren till skolkonferenser som behandlar gemensamma teman. De kan ibland också, exempelvis årligen, bjuda in lärarna till en informationsträff. Målet med en sådan träff kan vara att lära känna varandra, utbyta erfarenheter och kunskaper eller att diskutera gemensamma angelägenheter.

HSK-undervisningen erbjuds inom den lokala skolan. Det är till fördel om HSK-lärarna engagerar sig i skolans aktiviteter och i processen att utveckla skolan. Speciellt skolor med hög andel tvåspråkiga barn tjänar på att ha ett institutionaliserat samarbete. Det kan betyda att man gemensamt främjar enstaka barn, att man genomför flerspråkiga och interkulturella projekt eller att man tillsammans informerar och stödjer föräldrarna. HSK-lärare som har likvärdiga kvalifikationer agerar framgångsrikt i den interkulturella översättningen och förmedlingen, bland annat vid konflikter med sociokulturell bakgrund. Det är då mycket viktigt att HSK-läraren är med i sammanhanget och bedömningen när det gäller de elever som undervisas av läraren; vid pedagogiska bedömningar, vid intervjuer på skolan, vid karriär beslut. Programmet QUIMS (Qualität in multikulturellen Schulen (kvalitet i multikulturella skolor)) rekommenderas av de lokala skolorna i Zürich, att HSK-undervisningen gör sig familjär med och integrerar som del i sitt språkutvecklingsprogram.

Stöd av samarbetet mellan skolan och föräldrarna

Samarbetet mellan skolan och föräldrarna har i grunden ett stort inflytande på barnen och ungdomarnas inlärning och framgång i skolan. När läraren regelmässigt informerar föräldrarna om händelser i skolan och hur de kan stödja sitt barns inlärning påverkar detta positivt på framgången i skolan.

HSK-lärarna kan stödja de lokala lärarnas samarbete med föräldrarna. Till exempel kan de hjälpa till vid evenemang eller att översätta vid enskilda samtal. Därigenom kan de också vara med i den interkulturella förmedlingen som erfordrar goda kunskaper i två språk och båda skolsystemen. Sådana tjänster erbjuds genom avtal mellan läraren och skolmyndigheten, när det är tidsmässigt möjligt, som en del av dennes tjänsteplikt eller mot överenskommen betalning.

Samarbete med "Schulpflegen"

De lokala skolmyndigheterna ser till att HSK-undervisningen kan genomföras under goda förhållanden inom den lokala skolan. Det rekommenderas att en ansvarig person finns tillhands för att underlätta koordinationen i skolan eller området. Det är upp till denne att tidigt avtala om tidsplanering och behov av klassrum och att främja samarbetet.

Samarbete och koordination på kantonal nivå

Från utbildningsdepartementets sida är folkskoleämbetet ansvarig för koordinationen och att administrativt stödja HSK-undervisningen. Huvudman utser en person som handhar koordinationen på den lokala och kantonala nivån och som samarbetar med folkskoleämbetet. Två organ ser till att viktig information utväxlas, konseptionella och organisatoriska frågor utreds, såväl som att pedagogiska aspekter diskuteras. Dessa är "Koordinationsgruppen för HSK-kursen" och "Pedagogiska kommissionen HSK". I båda organen är organisationerna såväl som de lokala skolmyndigheterna och lärarna representerade. Pedagogiska Högskolan i Zürich, som genomför vidareutbildningen för HSK-lärarna är också representerad.

